

Forfatter: Hertz, Henrik

Titel: Poesiens; Folkestemme contra Æsthetikens Polignac.

Citation: Hertz, Henrik: "Poesiens; Folkestemme contra Æsthetikens Polignac.", i Hertz, Henrik: *Digte fra forskellige Perioder, 1.-4. Deel.*, udg. af Tredie Deel. , 1851-62., s. 98.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-hertz11_lev-shoot-workid63858/facsimile.pdf (tilgået 08. maj 2021)

Anvendt udgave: Digte fra forskellige Perioder, 1.-4. Deel.

Poesiens Folkestemme

contra

Æsthetikens Polignac.

(Niimbrev fra Knud Sjællandsfar til Prof. E. Hanch.)

— — — — —
Mig synes, at hans (Digterens) høie Stemme
Ber være Tidens edle Lolk,
Og at hans Land der være hjemme,
Svns han vil fange for sit Folk.

— — — — —
Daggefen.

Paradis den 3die Oktober 1830.

Jeg vilde netop, kjære Svoger, lulle
Mit Niimbrev til Dig, da jeg husked' paa,
Jeg maa endnu en Bøne med Dig plukke.

Du mener, forsaavidt jeg kan forstaae
Din Mening, hjerte Svoger, at en Digter
Har, for at tale reent ud, ingen Pligter
Mod Tiden, som han digter i;
At Den, der sysselsætter sig med Poesie,

Skal være stolt og for sin Samtids Stemme,
Skal lade haant ad Folkets Trang
Og til sin Vire ihjænge fjønt en Sang,
Som Folk om mange — tusind Aar kan nemme.*)

Du milde Gud og Skaber! Saadan Snaf
Kan gjøre Folk censur. Du agerer,
Mit synes, Æsthetikens Polignac,
Naar Du med Hovmod's „Smil“ polemiserer.**)
Som han, jeg mærker, Du slaer Drag
Paa Folkets Nøst og paa den gode Sag,
(Forstaae mig: Lovens Magt i Kunst og Smag.)
Som han, Du truer med aparte
At gjøre Raal paa Æsthetikens Charte.
Som han, Du har for Stil, naar Folkets Strig
De tabte Rettigheder af Dig ødsker,
At svare paa den uds begyndte Strig
Med Polemikens plumpeste Kartætsker,
Og saa paa Flugten at begive Dig.

*) Fortalen til Sammenbrøden Pag. X—XI. „Før troede man, at Digteren arbejdede for Æstetikens“ o. s. v. — Det hele Sted maa eftersees.

***) Om dette, en ubegribelig Rattermiskheds mærkværdige, paa Stedet, hvor det staar, ved sin Mærkværdighed vistnok triumferende, men ellers fuldkommen gaadefulde „Smil“ see det anførte Sted.

Som han Du gaaer gevaltigt om i Taaget,
Dg er som han eiheller stærk i Sproget.

Men, dersom Du vil lege Bolignac,
Saa maa Du huske paa, at jeg, der tjente
Som Borgergeneral i de bekjendte
Revolutioner forhen*), da jeg staa
Med Gratiernes Braad det stemme Paf,
Der frækt Literaturen endebendte,
At jeg (forstaae min Aand) endnu som før
Har Kræfter til at staae i Spidsen
For danske Digter-Borgerstabs Militisen,
Dg haade kan og vil og tør
Mød dem, der Hoesjens Keenhed plette,
En Dønning jætte
Som nationale Gardens Lafayette.

Du vil ei digte for din Tid? For hvem
Vil Du da digte? svar mig, Kjære!
For Fremtids Mennesker? For dem,
Der muligviis paa Jorden ere
Om hundred Aar? om tusiude? — maaskee
For dem om flere tusind? — Vil man see!

*) Sigter til Urolighederne i Anledning af Sjengangeren
(1807) og den siddigere bekjendte Feide.

Hvorledes vil Du digte da for denne
Dig ubekjendte Tid? Hvorledes kan
(O, bliv mig ikke Svaret skyldig, Mand!)
Hvorledes kan Du troe at kunne hende
De Forbringere, som Folkets Trang
Til den Tid gjør til Dig og til Din Sang?
Hvorledes vil Du træffe Tonerne,
Culturens Bærlinger, Revolutionerne
Imidlertid har bragt,
I Tænkning, Smag, i tusind Interesser,
For ei at nævne flere Finesser,
Der give Tiden over Digtet Magt? —
Du vil ei digte for Din Tid som sagt?
Al, man kan blive tosset! — Sæt, Cometen
Om to Aar eller trende
Paa hele Klatten gjør en Ende,
For hvem, o svar mig! digted' da Poeten?

Nei, kjære Svoger, det er just for denne,
For Din, Din egen Tid, at Land og Folk
Betragte Dig som Digtekunstens Tolk.
— Og bærer ei den største Digters Bærker
(Vælg den, Du ønsker selv)
Bestemte, tydelige Mærker,
At de er' hyppet' i hans Samtids Lov?

Vælg Shakspeare, Gøtthe, Molière —
Det gjælder om dem alle paa min Ære!
Aristophan, Comediernes Fader,
Hvem Du beundrer, som det lader,
Har viist, at det er sundom Blyt
At føie „Folkets Luner“ i sit Digt.

Naar skal engang den gamle Fordom endes,
At Den, der vækker „Dieblikkets Liv“
Ved Kunstens Tryllemidler til et Bliv,
Hvis Træt til alle Tider vil erkjendes,
At han i Genialitet
Staaer under den Poet,
Hvis Phantaste af fjerne Tider tændes;
Naar vil man endeligt engang
For Alvor træe paa, at en Digers Sang
Gi vinder Værd ved Stoffet, der behandles,
Men ved Behandlingsmaaden; at ved den
Er Liv, der leiforgjængeligt gled hen,
Til Hjørn og varig Existens forvandles? —
Hvi stiller Du med Afsmagts Haan paa hiint,
Eksøndt flygtige, stitfeerte,
Dog ved poetisk Kraft og mangt et fint
Af Livet heldigt grebet Træt marqueeerte,
Med Hæde malte Genre-Malerie,

Der glædeligt for Kjenderen sig stiller
I næsten alle Heibergs Vandeviller? —
Hvi kalder Du Figurerne deri
Med uforstandig Haan Portraiter?
Hvad vinder Du derved? Jeg sætter
Et Nieblif, at Du har Ret:
Du er jo vidtbereift; Du kjender,
Det need jeg, mangt et mesterligt Portrait,
Der steg, en Verden af et Chaos-Net,
Fra Rembrandts, Rubens, Raphaels Palet;
Hvi glæde de og gribe Kunstens Venner?
Forglemte er En og Hver af dem,
De foreskille; glemt for længesiden;
Forfvundet deres Urne, deres Hjem;
De kjendes ikke meer, et Nov for Tiden.
Og dog — hvi see vi med Beundring paa
De malte Træl af Individier,
Der maatte næsten uden Spor forgaae?
— Fordi de maledes for alle Tider;
Fordi en reen poetisk Sands
Opfatted' dem poetisk, fastholdt Trækket,
For hvilket, skjøndt det er en ukjendt Mands,
Vor Interesse vorder aldrig svækket.

Du vil ei hænge sammen med Din Tid?
— Bildsarne Digter! viid:

Det Folk, Du digter for, erkjender
Ei andre Træk af Menneskets Natur,
Ei andre Lidenffkabens Ider-Ender
Ved den dramatifff skildrede Figur,
End dem, Erfaringen og Livet
Ei blot til det, men og til Dig har givet;
Og det betragter utilfreds
Et Træk, der abstrahæert ved Theorier,
Ei lever i bets Lids Analogier,
Men overffrider bets Erfarings Kreds.

Desværre, faa vidunderligt forvildes
Begreberne hos Dig om Digt og Sang,
At selv et Hærpæet Die hildes
I Dine Tanke-Labyrinthers Gang.
Du figer selv, Din Digter-Troesffkjendelfe
Er den, at hvad Du ikke paa en Maade
Oplever selv, det er for Dig en Gaade;
Det ligger udenfor Din Digter-Sendelfe;
Det er et Evangelium, Du ei
Kaan prædike paa Din Apofteff-Beif.*)

*) Samadryadens Fortælf Pag. IX.

Og dog Du troer, „Poetens svage Side
Er, at han hænger sammen med sin Tid.“*)
Forgjæves har jeg anstrengt alt mit Vid;
Hvad Du har meent, det maa vor Herre vide.

Du blev ei blot med begge Dine Fødder
I Tiden henfat, som Du lever i;
Ved tusind hemmelige Nødder
Du selv, Din Tænkning og Din Poesie,
Alt hvad der rører sig og lever i
Dit Indre, mægtigt til Din Samtid lænkes;
Løsrivelse fra den kan ikke tænkes.
Du aander i dens Luft; Din Phantasi
Og Din Erfarings-Rigdom næres
Ved Billeber, der svæve Dig forbi;
Din Aand ved disse styrkes og belæres.
— At samle til en fuldendt Harmonie
De spredte Træk, der stridigt mødes,
Og tidt forsvinde hurtigt som de fødes,
Det er, som Digtkunstens Tolk, Din Pligt;
Det være Maalet for Dit bedste Digt!

*) I. c. Pag. XI.

Thi hør mit Raad: foreen med et forstandigt
Og stadigt Hensyn til Din Samtids Tare
En Kraft, der gaaer fra Slægt til Slægt i Arv,
En Adel ved Correcthed og et mandigt
Og luttret Sprog, et Bid
Og en Besindighed i al Din Id,
En classiff Sempelhed, der peger
Paa reen Bevidsthed i Din Tænkings Gang,
En Flo i Din Bevægelse, der qvæger
Den Aand, der lytter til Din høie Sang:
Saa kan Du dristigt stole paa, at siden
Dit Værk vil worde læst af Eftertiden.
